

Zou de Banksy van Maastricht een burn-out hebben?

De Limburger 25-3-2023

In de stad was een tijdje een graffiti-artiest actief die bijna dwangmatig op allerlei muren “ask why” kalkte. Ik heb geprobeerd zijn adres te achterhalen. Want als psycholoog wil je toch weten wat zo iemand beweegt. Het spoor begon in de binnenstad, waar hij uitbundig de gevels van monumentale gebouwen met zijn levensmotto tatoeëerde. Daarna ging het via zitbanken en elektriciteitskasten in het park naar de buitenwijk, waar het ergens ophield. Overal dat *ask why* in zwarte spuitbusverf.

Mensen vragen de godganse dag waarom. Waarom regent het? Waarom moeten we nu al weer belasting betalen? Waarom worden uitgerekend rotzakken oud? *Ask why* is zodoende een volstrekt overbodige oproep aan de wereld. En precies daarom interesseert me deze spuitbusgast. Wat wil hij zeggen? Ik zit in een diep spiritueel vacuüm en, lieve mensen, vraag nou toch eens waarom ik dit doe? Lijkt me niet dat het zo’n hulpvraag is, want dan laat je toch ook je 06-nummer achter.

Ik hoorde ooit de Britse psychiater Theodore Dalrymple beweren dat graffiteurs protesteren tegen de afzichtelijkheid van betonnen woonwijken. Geloof ik niks van. In ons deel van Europa leggen graffiteurs een voorkeur aan de dag voor oude gevels. Hun ontsierend vandalisme springt namelijk meer in het oog naarmate het sterker contrasteert met de schoonheid van de omgeving. Het signaal dat van graffiti uitgaat is dat je een fraai deel van de publieke ruimte hebt gevonden waarop het bevoegd gezag geen toezicht uitoefent en waarin je als anoniemus ongehinderd te keer kunt gaan. Dat signaal wordt goed begrepen door gelijkgezinden. Daarom blijft een graffiteur zelden alleen; binnen de kortste keren krijgt zo iemand gezelschap van kunstbroeders, die allemaal een originele boodschap voor de wereld denken te hebben.

Je kunt speculeren over de diepere drijfveren van graffiteurs, maar minstens zo interessant is wat ze te weeg brengen. Neem dit veldexperiment van de Groningse hoogleraar Siegwart Lindenberg: hij bevestigde aan sturen van fietsen die in een steeg waren gestald kaartjes met daarop de tekst *prettige vakantie*. Vraag: als iemand zijn fiets komt halen, gooit die dan dat kaartje op de grond of wordt het netjes opgeruimd? Dat werd twee keer gemeten: in

het ene geval was er nergens graffiti te bekennen in de steeg en in het andere geval was diezelfde steeg voor de gelegenheid onder geklad met *ask-why*-achtige nonsens. Zonder graffiti gooide zo'n 30% van de mensen het kaartje op de grond; met graffiti steeg dat percentage naar 70%. Kortom, graffiti zet aan tot verdere verloedering.

Ik heb al een paar maanden geen nieuwe *ask why* meer gezien. Zou de lokale Banksy een burnout hebben? Is hij van een muurtje gedonderd? Verfvergiftiging misschien? Nu is het mijn beurt: *ask why*.